

מיכתבים

אין כל קשר

(המשך מעמוד 3)

על זהות בשמות מיטפחה (אתה והשקל", העולם הזה 13.10.87).

אני, משה גביש, משמש בתפקידים שונים בנציבות מסי'הכנסה מזה 15 שנה ומאז 1982 בתפקיד סגן נציב מסי'הכנסה וכל המיוחס לרוב גביש" (בקטע הרן באיוש משרות של פקיד-שומה) אין לו כל נגיעה אליי. אבל הקטע הסב לי אינעמות בשל השימוש בשם מיטפחתי. אני מביא לדיעתכם כי במסי'הכנסה אין, ול-

מיררן ומסוריה בעיקר) לארץ-ישראל של תקופת המנדט, שהיתה עבורם הארץ המובטחת. כרמזל בהן, כפרסבא

מי רצה להרוג

על מה שקרה במילחמת-העצמאות (ראיון עם מנכ"ל רשות-השידור, העולם הזה 4.11.87).

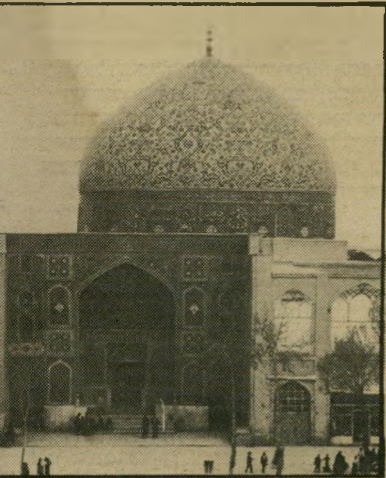
אורי פורת אולי מנהל גדול, אבל הוא היסטוריון קטן מאוד. מניין הוא לקח את הרעיון כי במילחמת-העצמאות "היתה זו מיצויה כפולה להרוג ערבים?"

רצינו להרוג ערבים? רצינו, כסדר-הכל, לשרוד, להציל את חיינו ולחיות בארץ המחולקת. מי לא קיבל את החלוקה? מי דקר ראשון יהודי (עיתונאי, כמו אורי פורת, הלא הוא איש הארץ המנוח, אשר לור, שדקר במורדות רחוב יפו בירושלים למחרת החלטת עצרת האו"ם על הקמת מדינה יהודית (וערבית) בארץ-ישראל)? מי תקף ראשון אוטובוס מלא נוסעים בדרכו מנתניה ללוד? **ראובן וייסברוד, תל-אביב**

עוד דוגמא

על בנייה איסלאמית (אורי אבנרי ביומן אישי על יפי מיסגדים במר-חב, העולם הזה 4.11.87).

זה נכון שהאיסלאם יצר שרשרת של בניינים מהדרים מסמקאנר עד רבאט. גם בעיר-הולדתי, יסנא איספאהאן, המצוייה במרכז האיזור הזה, ישנו

המיסגד באיספאהאן אחד בשרשרת

כיפת-הסלע בירושלים — בניינים נהדרים

מיטב יריעתי, לא היה, עובר בשם רוב גביש. **משה גביש**, סגן נציב מסי'הכנסה, ירושלים

מיסגד, על שם השיח' לוטף-אללה, שאיננו נופל כיופיו מכיפת-הסלע בירושלים.

יוסף קטן, ירושלים

● מיבני ירושלים ואיספאהאן, ראה ב-תצלומים בעמוד זה.

מאחורי הברזלים

על חייו של מהפכן צרפתי (בעל המובאה ב"הנדון: ברזל ולחם", ה-עולם הזה 28.10.87).

אינני יודע כמה לחם אכל בימי חייו לואי אוגוסטו בלאנקי, המהפכן הצרפתי שאורי אבנרי מביא את פסיקתו. מי שיש לו לחם, יש לו ברזל, אבל ברזל הוא אכל ועוד איך, בצורת סורגים-ברזל של בתי-כלא שמאחוריהם בילה כמעט 30 שנים משנות חייו.

בלאנקי (1805-1881), בעל הדיעות הקיצוניות ככל נושא (בין השאר הוא תבע לסייע לפולנים, שהיו באותם ימים בכיבוש משולש, של הרוסים, הגרמנים והאוסטרים, לקבל בחזרה את עצמאיתם), נרדן כמה וכמה פעמים לתקופות-מאסר ממושכות. פעם לעשר שנים ובפעם האחרונה, משנרדן לגלות בקלודניה החדשה-האי באוקיאנוס השקט ששימש כאי-אסירים, הוא סירב לצאת לשם והגלות הומרה במאסר-עולם, ממנו שוחרר רק שנתיים לפני מותו.

ברוך חלמיש, חיפה

קוא ין.

השופט למושבעים להטיל על העיתון פיצויים קטלניים. שום בית-דין אישית לא היה מטיל במיקרה זה על העיתון אף פיצוי של דולר אחד. ישראל הולכת בדרכי בריטניה. אין בה חוקה, המאבטחת את חופש-העיתונות. ונרמה כי חלק מן השופטים מתייחסים אל העיתונות כמו אותו שר-פס בריטי.

דמיון ותהום

כבר הערתי בעבר כי אחד משורשי-הרעה נעוץ בעובדה שיש דמיון שיטחי בין בית-הדין פס והעיתון, אך למעשה רובצת תהום בין שני המוסדות.

כמו בית-דין פס, גם העיתון חוקר, משתדל להגיע אל האמת, שומע עדויות, בודק ראיות ול-בסוף מחליט כפי שהוא מחליט. זהו הדמיון. ההבדל הוא עצום.

לשופט יש כל הזמן שכעולם. מיטפחים נמשכים שנים. השופט יושב באולם ממוזג, שומע כנחת עדויות. אין עליו אימת ההתחרות. לפניו מופיעים פרקליטי שני הצדדים, ובודקים במיקר רוסקופ מיטפטי איש את טענות ידיבו. אחר-כך מחליט השופט בנחת, בביתו, כמשך שבועות. אם הוא טועה, אין עליו כל אימה, מלבד העירועור. אין הוא אחראי לשגיאותיו. אין הוא חייב לפצות את מי שניזוק. המדינה מממנת את כל פעילותו.

העיתונאי ועורכו פועלים בלחץ עצום של זמן. הם חייבים לחקור ולהחליט במהירות. הם נמצאים במירוץ מתמיד עם מועירי-דפוס (בעגה המיקצור עית: דדילין, קרמוות, ובהתחרות מתמדת עם עיתונים אחרים) וכיום גם עם הטלוויזיה והרדיו. יש קדחתנות מסוימת בכל פעילות עיתונאית. ואם העיתונאי נכשל, הוא צפוי לעונש פלילי ואזרחי. אין העיתון שולח אנשים לכלא. העיתון צריך להתחרות כדי להתקיים, להגדיל את תפוצתו וכך לממן את פעולתו.

למדתי מן הנסיון שקשה מאוד להסביר לשופט טים מסוימים את המהות הזאת של המיקצור. יש שופטים המאמינים שחקירה עיתונאית צריכה להתנהל כמו מיטפס, גם אם הדבר מחייב שכל כתבה תתעבב כמשך שבועות וחודשים.

באחרונה נוטים חלק מן השופטים לחייב עיתונאים ועיתונאים בדין גם על פירוטמים הנוגד עים לפעולתם הפוליטית של איש-ציבור, וגם כשהפירסום נכון בחלקו הגדול. יותר מזה, הם מטילים על העיתונאים והעיתונאים קנסות ופי-צויים, שיש בהם סכנה חמורה לחופש-העיתונות בארץ.

אני טוען שהעיתונות עצמה תפה מכל פשע. בעיתונים מסוימים התרופפו מאוד סידרי-הע-ריכה, ואין תירוץ מתאים של הכתבים. הת-חרות הפרועה בין העיתונאים גורמת להגזמות. לא אחת יש לעיתונאים תחושה של "אני ואפסי עור", המתבטאת בחוסר-אחריות.

אך כל הליקיים האלה אינם מצדיקים את ההחמרה המסוכנת בנישתם של חלק מבתי-המיטפס. יש בה סכנה חמורה, המצטרפת לזאת רופפות כללית של המיטפס הרמקוטי במדינה. באחד הימים אנתנו עלולים לגלות שמכיל-מיטפס התגלגלנו אל פירפחת של תהום.

פרקליט ממוחזר-ירושלים הואיל בטובו, ביזמתו שלו, להמציא לי העתק של פסק-דין שניתן בבית-מיטפס השלום בירושלים. פסק-דין זה הטיל מאסר-על-תנאי על שני עיתונאים, אנשי מערכת סעריב. על פירסום עבירות של סוב-יודיעה, חומר שנגע למיטפס תלוי ועומד. פסק-הדין הזה זיעזע אותי, וצריך לזעזע כל עיתונאי בארץ.

אינני בא להצדיק את הפירסום עצמו. הוא היה בגדר טעות חמורה. עיתונאים שתודרכו כראוי לא היו כותבים את הדברים כך, ועורך בעל-אחריות לא היה מאפשר את הדפסתם. אולם מכאן ועד לחומרת פסק-הדין רב המרחק. לפני כ-30 שנה הורה היועץ המיטפטי לממשלה דאז, חיים כהן, שלא להגיש מיטפטים פליליים על עבירות כאלה. הוא קבע, במידה רבה של צדק, שיש הבדל מהותי בין מדינות שבהן נשפט אדם על-ידי חבר-מיטפס, ובין מדינות כשלנו, שבהן יש רק שופטים מיקצועיים. אין זה סביר ששופט מיקצועי, האמון על ניתוח ראיות, יהיה מושפע ממה שכתוב בעיתונים.

פסק-הדין האמור של השופט מרים ברנשטיין לא זה בלבד שפסל במחיריך את ההנחייה רבת-השנים, אלא שקבע כי אי-הגשת מיטפטים על עבירה זו עד כה היא דווקא סיבה להחמרת הער-נשים עכשיו, עד כדי שליחת עיתונאים למאסר.

חשון על בימה

יש שני סוגים של מדינות בעולם: מדינות שבהן נשלחים עיתונאים למאסר בשל עבודתם, ומדינות שבהן הדבר לא יתואר. מסתבר שישראל הצטרפה באחרונה למדינות מן הסוג הראשון. הדבר מדאיג אותי, מפני שהוא נראה לי כחלק מהסתערות כללית על העיתונות. הוא מוצא את ביטויו בעיקר במיטפטים על-יפי החוק לאיסור לשון-הרוג. שאין לו אח ורע בשום מדינה דמוקרטית.

באחרונה חוייבו בדין כמה עיתונאים ועיתונאים בגלל פירוטמים על אנשי-ציבור. הוטלו עליהם עונשים חמורים מאוד. בארצות-הברית כמעט ואי-אפשר לחייב עיתון או לרשיע עיתונאי בשל פירסום כזה. גם השופט רוברט בורק, שנפסל באחרונה לכהונה בבית-המיטפס העליון של ארצות-הברית בגלל דיי-עותיו השמרניות, פסק כי איש-ציבור חשוף להתי-קפות. איש לא מכריח אדם לעלות על בימה ציבורית, אך מאחר שהחליט לעלות לשם, הוא חשוף למבטי הציבור. גם פירוטמים כוזבים על אנשי-ציבור לא יביאו להרשעת עיתונאים באר-צות-הברית, אלא אם כן הוכח שפעלו מתוך ודון.

מיטפס של אריאל שרון נגד השבועון מ"ם שימש שיעור מועיל ליישום עיקרון זה. אף שהמושבעים קבעו כי השבועון פירסם דברים כוזבים על שרון, לא חוייב העיתון בדין, מפני שלא הוכח כי פעל מתוך ודון.

עיקרון זה נובע מן החוקה האמריקאית, המבי טיחה את חופש-הדיבור וחופש-העיתונות. ההנחה היא שטובת-הציבור מחייבת ביקורת חופשית של אנשי-ציבור, בלי מורא. כל הגבלה של חופש של פועלת לרעת הציבור, ולרעת המימשל הטוב.

שונה לגמרי המצב בכריטניה, שבה הורה לא-מכבר שופט כביר לחבר-מיטפס להטיל עונש מדהים על עיתון, שפירסם גילויים על איש-ציבור חשוב, ושנכשל בפירסום. בדברים מלאי-אדם, שהעידו על שינאה עמוקה לעיתונות, הורה